

# Självskattning av Sveriges Arbetsterapeuters kvalitetsindikatorer

Sveriges Arbetsterapeuters kvalitetspolicy, version 4, beskriver syftet med de nationella kvalitetsindikatorerna, som är att utgöra en hjälp för att följa och mäta arbetsterapins kvalitet.

Självskattningsformuläret är konstruerat utifrån Sveriges Arbetsterapeuters kvalitetsindikatorer och är ett stöd i arbetet för att skapa ett ändamålsenligt system för egenkontroll av arbetsterapi- verksamheten.

| Nationell kvalitetsindikator för arbetsterapi  | Ej tillämplig | Finns ej | Finns men görs ej | Finns/görs till viss del | Finns/görs helt | Kommentarer |
|--|---------------|----------|-------------------|--------------------------|-----------------|-------------|
| <b>STRUKTURINDIKATORER</b>   |               |          |                   |                          |                 |             |
| Plan med mätbara mål och uppföljning av måluppfyllelse ska göras varje år.   |               |          |                   |                          |                 |             |
| Arbetsterapiprogram ska finnas för de mest frekventa patientgrupperna inom verksamheten.                           |               |          |                   |                          |                 |             |
| <b>PROCESSINDIKATORER</b><br>Rutiner ska finnas beskrivna och utvärderade med mål och måluppfyllelse för:          |               |          |                   |                          |                 |             |
| Delaktighet i utredning och intervention.  |               |          |                   |                          |                 |             |
| Användning av Sveriges Arbetsterapeuters Sökord/ åtgärder inom arbetsterapi, 2015.                                 |               |          |                   |                          |                 |             |
| Redovisning av resultatet till remittent och samverkanspartner avseende utredning och intervention på individnivå. |               |          |                   |                          |                 |             |
| Arbetet med yrkesetiska frågor enligt Sveriges Arbetsterapeuters etiska kod.                                       |               |          |                   |                          |                 |             |
| <b>RESULTATINDIKATORER</b>   |               |          |                   |                          |                 |             |
| Mätbara resultatmål ska finnas på gruppnivå för personer som erhållit enbart utredning.                            |               |          |                   |                          |                 |             |
| Mätbara resultatmål ska finnas för personer som erhållit både utredning och intervention.                          |               |          |                   |                          |                 |             |

# Handledning för självskattning av kvalitetsindikatorer

## SÅ HÄR GÅR MAN TILLVÄGA VID SJÄLVSKATTNINGEN AV KVALITETSINDIKATORER

**Steg 1:** Läs frågan och ta ställning till om det som efterfrågas är relevant för den egna enheten. Om så är fallet går bedömningen vidare med steg 2. I annat fall besvaras frågan med ett kryss i den rutan som är markerad med ”Ej tillämplig”.

**Steg 2:** För de frågor som är relevanta för enheten är nästa steg att svara på om det som efterfrågas finns inom enheten. Om svaret är nej besvaras frågan med ett kryss i den rutan som är markerad med ”Finns ej”. Om svaret är ”ja” ska den fortsatta självskattningen göras med stöd av bedömningsskalan.

En bedömning ska göras av i vilken omfattning som enheten har och tillämpar det som efterfrågas. Frågan besvaras med ett kryss i någon av rutorna ”Finns men görs ej”, ”Finns/görs till viss del” eller ”Finns/görs helt”.

**Steg 3:** När bedömningen är genomförd kan man, som till exempel underlag för beslut om prioritering och åtgärder för förbättringar, skriva kommentarer i det vita fältet intill respektive fråga.

**Steg 4:** Använd Sveriges Arbetsterapeuters starthjälp (nästa sida) för kvalitetsarbete för planering och genomförande av era förbättringsåtgärder.

### Bedömningsskala

**Ej tillämplig:** Används när det som efterfrågas inte är relevant eller aktuellt inom den enhet som besvarar frågan.

**Finns ej:** Används när det som efterfrågas inte finns dokumenterat inom enheten, trots att det är relevant.

**Finns men görs ej:** Används när det som efterfrågas finns dokumenterat inom enheten, men tillämpas inte eller fakta om tillämpning saknas.

**Finns/görs till viss del:** Används när det som efterfrågas finns dokumenterat, men tillämpas bara till viss del, eller inte har slagit igenom hos alla berörda inom enheten. Fakta om tillämpning finns. Det finns ett system för uppföljning och utvärdering.

**Finns/görs helt:** Används när det som efterfrågas finns dokumenterat och tillämpas i alla delar och av alla berörda. Fakta om tillämpning finns. Det finns ett system för uppföljning, utvärdering och förbättring.

# Starthjälp för ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet inom arbetsterapi

I SOSFS 2011:9 tydliggör Socialstyrelsen att verksamheter inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamheter enligt LSS är skyldiga att ta fram ett ledningssystem för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Ledningssystemet ska anpassas till verksamhetens inriktning och omfattning och de processer som behövs för att säkra vårdens kvalitet ska fastställas. Aktiviteter som ingår i processerna ska fastställas och rutiner tas fram. Processer ska också identifieras där samverkan behövs för att förebygga att patienter drabbas av vårdskada. Riskanalyser ska genomföras för att bedöma risk för händelser som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet.

Personalen inom hälso- och sjukvården är skyldiga att bidra till att hög patientsäkerhet uppnås och att medverka i verksamhetens kvalitetsarbete.

Systematisk kvalitetsutveckling är en ständigt pågående process. I det kontinuerliga kvalitetsutvecklingsarbetet betraktas kvalitet som ett rörligt mål. Utmaningen ligger i att fortlöpande söka förbättringsmöjligheter och att aldrig slå sig till ro.

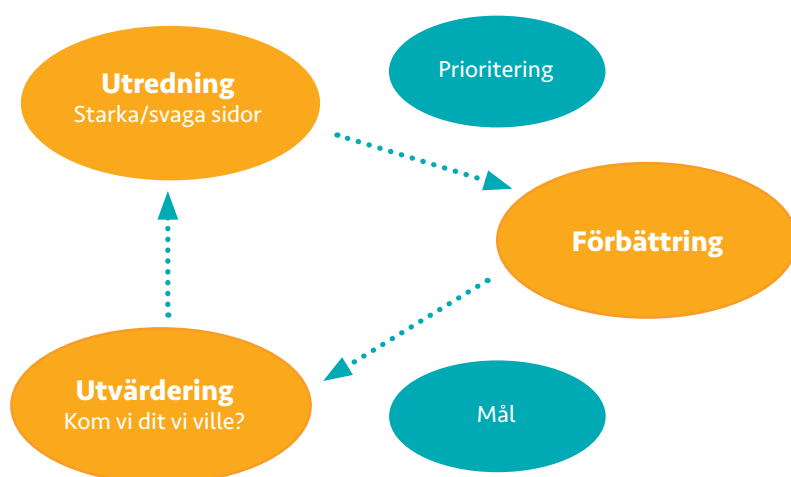
Sveriges Arbetsterapeuters kvalitetsråd har utarbetat denna starthjälp, för att ge dig som arbetsterapeut en handledning i hur du kan komma igång med ledningssystem. Handledningen är tänkt att passa dig antingen du är chef för en arbetsterapiverksamhet eller anställd i en organisation som enda arbetsterapeut. Syftet är att du ensam eller tillsammans med arbets-

kamrater med hjälp av befintliga instrument och verktyg ska kunna komma igång med att utveckla kvalitetssystem för arbetsterapi.

## STEGEN I ARBETET

1. Utred vad som är starka och svaga sidor i er arbetsterapiverksamhet.
2. Prioritera vilka områden som behöver förbättras utifrån analysen i steg 1. Vad är viktigt att förbättra nu, vad ska göras senare alternativt inte alls?
3. Sök verktyg (till exempel på arbetsterapeuterna.se, kvalitetsverktyg) för att förbättra de områden av verksamheten som prioriterats i steg 2.
4. Planera och genomför de förbättringar som behövs. Formulera mätbara mål.
5. Gå tillbaka till steg 1 eller steg 2 för att kontinuerligt förbättra arbetsterapiens kvalitetssystem.

Schematisk bild över tänkt förlopp:



### **1. Utredning – Vilka är våra starka och svaga sidor?**

Kartlägg vad som ska ingå i ert kvalitetssystem utifrån något instrument som innehåller de frågor som kan vara aktuella inom hälso- och sjukvården (SOSFS 2011:9). Exempel på instrument som innehåller sådana frågor är SIQ:s *Modell för Kundorienterad Verksamhetsutveckling*, EFQM (European Foundation for Quality Management) och värdekompassen. Med dessa instrument beskrivs verksamhetens starka och svaga sidor/förbättringsområden.

Välj bland de instrument som finns på marknaden, kanske har din arbetsgivare redan fastställt vilket instrument som ska användas.

Om er verksamhet inte har erfarenhet av något av ovanstående instrument kan föreskriften (SOSFS 2011:9) vara utgångspunkt för arbetet.

Språket i samtliga instrument är generellt gångbart och därför måste ni omsätta detta så att det passar för arbetsterapiverksamheten. Till exempel finns naturligtvis inte arbetsterapienhet eller liknande begrepp tydligt uttalade. Ni får helt enkelt tänka er var i texten det bör stå arbetsterapienhet. I de fall det finns frågor som inte känns relevanta så är det bara att hoppa över dessa eftersom kvalitetssystemet ska vara anpassat till er verksamhets behov. Se även bilaga med exempel på hur begrepp kan förtydligas.

I verksamheter där arbetsterapi organisatoriskt ingår som en del av vården är det viktigt att först klargöra vad som är specifikt för arbetsterapien. I många frågor kanske allmänna riktlinjer och rutiner tillgodoser även arbetsterapiens behov av kvalitetssystem. Om du är osäker på vilka riktlinjer och rutiner som finns inom verksamheten där du arbetar blir en kartläggning av dessa också en del av kvalitetsarbetet.

En grundförutsättning i kvalitetsarbetet är att alla på arbetsplatsen deltar. Följ de instruktioner som finns i instrumentet för att genomföra en skattning av era starka/svaga sidor. Dela upp arbetet mellan er så att ni hinner med det vanliga arbetet, verksamheter som provat att arbeta på detta sätt har till exempel satt av en halvtimme per vecka för all personal. Räkna med att steg 1 tar mellan en och tre månader beroende på arbetsterapiverksamhetens storlek samt vilket instrument ni väljer.

### **2. Prioritering**

När ni fått fram en lista på styrkor och svagheter i arbetsterapiverksamheten gör ni en prioritering av vilka områden som är viktigast att förbättra och vilka som kan vänta till senare eller helt förkastas. Det är kanske på sin plats att påpeka att instrument av den sort vi angett även pekar på svagheter i de strukturer som finns utanför den egna verksamheten. Svagheter i andra delar av organisationen än er egen kan ni sannolikt inte bestämma över själv varför det i första hand är klokt att avgränsa er till områden som ni har möjlighet att påverka.

När ni gör prioriteringarna så välj gärna områden som är viktiga men inte för stora, till att börja med. Det är betydelsefullt att ”ro iland” de första områdena ni prioriterat.

### **3. Förbättringsverktyg**

När ni har klart för er vilka områden som ska prioriteras är det dags att söka verktyg för att kunna åstadkomma förbättringar. Här kan ni ha god hjälp av Sveriges Arbetsterapeuters kvalitetsverktyg eller andra verktyg som finns på marknaden.

Arbetsterapiprogram blir en betydelsefull del av ett kvalitetssystem för en arbetsterapiverksam-

het. För att utveckla dessa finns avsnitt om kvalitet och arbetsterapiprogram på [arbetsterapeuterna.se](http://arbetsterapeuterna.se)

#### **4. Planering och genomförande**

Gör en plan för förändringsarbetet som innehåller uppgifter om vem som gör vad, när och hur samt vilka verktyg som ska användas. För att kunna utvärdera, kom ihåg att formulera mätbara mål som ni kan gå tillbaka till för att se hur ni lyckats. Sedan gäller det att ta hem vinsterna av det arbete som gjorts exempelvis införa nya rutiner och ta bort gamla, strukturera patientarbetet utifrån överenskomna program, mäta måluppfyllelse med mera. Att här såväl som tidigare fördela kvalitetsarbetet så att alla blir delaktiga är en förutsättning för att lyckas.

#### **5. Kontinuerlig förbättring**

Nu finns början till arbetsterapiens kvalitets-system, gå tillbaka till utredning (steg 1) om det behövs, annars till prioriteringarna (steg 2) och börja med nya områden.

Arbetet med kvalitetssystemet ska inte bli ”färdigt” utan vara ständigt pågående.

### **EXEMPEL PÅ FÖRTYDLIGANDE AV BEGREPP UR ETT ARBETSTERA-PI-PERSPEKTIV**

I alla instrument som nämnts finns begrepp som går att översätta till arbetsterapiverksamhet, här kommer några exempel.

#### **Vårdenhet/enhet**

Här avses arbetsterapiverksamhet med eller utan arbetsterapeut som chef/arbetsledare. Enheten kan vara en ensam arbetsterapeut, en grupp av arbetsterapeuter med eller utan arbetsledare, en egen enhet med en chefarbetsterapeut etc.

#### **Verksamhetschef/ledning, enhetschef/chef/arbetsledare**

För arbetsterapiverksamhet innebär det att det kan vara jag själv om jag är ensam, gruppen (eller någon i gruppen) arbetsterapeuter, en formellt utsedd arbetsterapeut/annan profession som är arbetsledare/chef beroende på frågan.

#### **Vård**

Ordet vård kan ersättas med det begrepp som är tillämpligt i den verksamhet som granskas, exempelvis omsorg i primärkommunal verksamhet. Vård inkluderar arbetsterapi och kan i vissa frågor direkt ersättas med ordet arbetsterapi.

#### **Patient**

Ordet patient kan ersättas med det begrepp som är tillämpligt i den verksamhet som granskas, exempelvis person, omsorgstagare, brukare, klient.